

Květiny

Konvalinka

VÝŠKA: 10 až 20 cm

DOBA KVETENÍ: květen až červen

Charakteristické znaky

Konvalinka má jen jediný stvol, v jehož horní části je v různé výši kolem dokola až 20 malých bílých zvonkovitých květů. Dva až tři velké listy rostou na jednom vlastním stonku. Pro konvalinku je typická obzvláště silná sladká vůně. Proto ji velmi často navštěvuje hmyz, například včely.

Koberec konvalinek

Stanoviště

U nás je konvalinka oblíbenou zahradní rostlinou. Vyskytuje se velmi často i ve volné přírodě, obzvláště v nepřímých hustých listnatých lesích s kyprou humózní půdou. Místo, kde roste, nesmí být příliš stinné, jinak bude mít pouze zelené listy bez květů.

Pozor!

Všechny části konvalinky jsou jedovaté, obzvláště zářící červené, malé bobule, které se vytvářejí po odkvětu a obsahují uvnitř zelená semena. Proto byste neměli tyto bobule trhat.

Kvítky připomínají malé zvonečky.

Sněženka

Charakteristické znaky

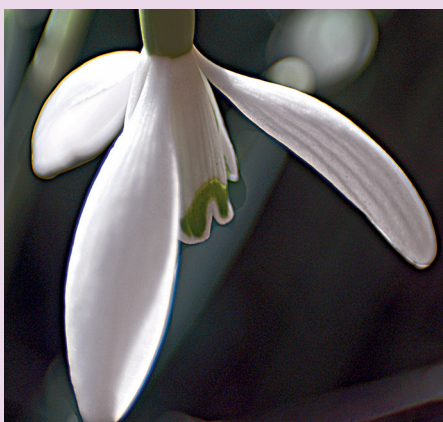
Sněženka je jedna z prvních květin, které v novém roce začínají kvést. Má jen dva štíhlé podlouhlé listy, mezi kterými se nachází stonek s jediným květem. Ten je bílý a skládá se ze šesti okvětních lístků, tří malých vnitřních a tří delších vnějších.

Víte, že?

Semena sněženky jsou obklopena výživným obalem, který velmi rádi jedí mravenci a často si ho odnášejí jako zásoby do svých mravenišť. Často ho žerou už cestou, přičemž semínko vypadne a zůstane ležet. Tak mravenci napomáhají rozšiřování sněženek po okolí.

Pozor! Sněženky jsou jedovaté!

Květ sestává ze šesti okvětních lístků.

VÝŠKA: 5 až 18 cm

DOBA KVETENÍ: konec února až květen

Stanoviště

My známe sněženku především jako zahradní květinu. Na mnoha místech se ale vyskytuje v hojném množství i volně, hlavně v lužních lesích podél řek. V současnosti je květina mezinárodně chráněným druhem.

Kopretina

Charakteristické znaky

Kopretina je jednou z nejznámějších letních květin. Její hranatá lodyha s podlouhlými pilovitými lístky je většinou nerozvětvená a má zdánlivě jen jediný velký květ. Ve skutečnosti se jedná o jedno květenství zvané úbor se 400 až 500 drobnými žlutými trubkovitými květy obklopenými věncem z 20 až 25 bílých pilovitých lístků. Květ se velmi podobá sedmikrásce obecné, je ale s průměrem čtyř až šesti centimetrů výrazně větší.

VÝŠKA: 30 až 60 cm

DOBA KVETENÍ: červen až srpen

HLAVNÍ DOBA KVETENÍ: červen až červenec

Víte, že?

Zemědělci kopretinu moc rádi nevidí, protože zhoršuje krmnou kvalitu sena. Díky svému hojnému výskytu je v kulturních loukách považována za plevel.

Jsou oblíbené, šlechťí se do různých podob.

Stanoviště

Kopretina je součástí téměř každé typické letní louky. Má ráda suchou chudou půdu a slunná místa a nesnáší dusíkaté hnojené půdy.

Kopretiny se hodně podobají sedmikráskám, ale jsou větší.

Sasanka

VÝŠKA: 15 až 25 cm

DOBA KVETENÍ: konec března až duben

Charakteristické znaky

Sasanka nebo sasanka hajní patří ke květinám, které kvetou dříve, než se na jaře na stromech objeví listy. Je to proto, že na ně v lesích zjara dopadá dostatek slunečního světla. Na mnoha místech je půda jejími kvítky pokryta jako obrovským kobercem.

Sasanka má jen jediný bílý květ, většinou se šesti okvětními lístky, které mají občas narůžovělý nádech. V horní polovině stonku vyrůstají z jednoho místa

Sasanka má většinou šest okvětních lístků.

Sasanky pokrývají rozsáhlé lesní prostory.

Víte, že?

Všechny druhy sasenek jsou lehce jedovaté. Proto se z nich dříve získával jed do šípů. Vařením nebo sušením se však jed promění v neškodnou látku.

tři trojčetné listy se zubatými listky. Sasanka patří do čeledi pryskyřníkovitých, což je patrné zejména ve stavbě květů.

Stanoviště

Sasanka dává přednost řídkým listnatým lesům, okrajům lesů nebo houštinám. Potřebuje prodyšnou humózní půdu bohatou na živiny, která nesmí být ani příliš vlhká, ani příliš suchá. Na jaře musí být místo slunné, v létě ve stínu.

Sedmikráska

VÝŠKA: 5 až 25 cm

DOBA KVETENÍ: únor až listopad

HLAVNÍ DOBA KVETENÍ: duben až květen

Charakteristické znaky

Sedmikráska patří k nejnámějším květinám vůbec. Z přízemní husté listové růžice vždy vyrůstají jednotlivé stvolky, jejichž výška závisí na okolní trávě.

Kvítky můžete použít do salátu.

Vypadá to, jako by sedmikráska měla jen jediný květ s mnoha malými bílými korunními lístky a žlutým středem. Ve skutečnosti se jedná o květenství úbor s více než stovkou drobkovitých žlutých trubkovitých květů a dlouhými bílými jazýkovitými květy.

Víte, že?

Sedmikráska má mnoho jmen: chudobka či sedmikráska chudobka. Je oblíbenou pochoutkou pro husy a kachny.

Stanoviště

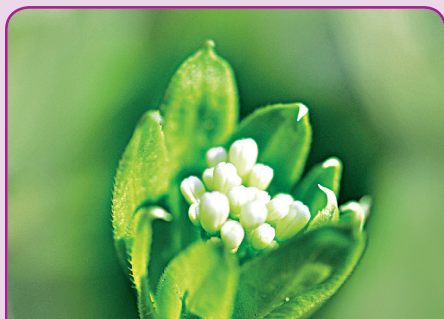
Sedmikrásky najdete na každé pravidelně sečené louce, ale i na okrajích cest. Roste na skoro všech půdách, protože je nanejvýš nenáročnou a téměř nezdolnou květinou.

Sedmikráska roste dokonce i mezi kamením.

Mařinka vonná

VÝŠKA: 10 až 25 cm

DOBA KVETENÍ: konec dubna až polovina června

Charakteristické znaky

Mařinka vonná je snadno k poznání podle svého čtyřhranného stonku se sedmi až devíti do růžic v několika patrech uspořádanými listy. Malé bílé květy mají silnou nasládlou vůni.

Rostou ve vrcholovém květenství a skládají se ze čtyř do kříže uspořádaných korunních lístků. Údajně jsou předlohou pro bílý kříž na švýcarské vlajce. Mařinka se šíří jak pomocí semen, tak

i prostřednictvím podzemních oddenků, díky čemuž se často vyskytuje ve větších porostech.

Květy nasládlé voní.

Stanoviště

Mařinka roste především ve vlhkých bukových a smíšených lesích s nakypřenou půdou bohatou na živiny.

Víte, že?

Typické mařinkové aroma způsobuje látka zvaná kumarin, která má v malém množství povzbudivý účinek, ale ve větším množství je jedovatá a může přivodit bolesti hlavy. Proto bylo používání extraktu z mařinky zakázáno a byl nahrazen umělými aromaty.

Mařinka roste v lesích a pokrývá často rozsáhlé prostory.

Heřmánek

Charakteristické znaky

Heřmánek má pevný stonek s četnými úbory. Listy jsou jemně dělené a extrémně vypouklé duté květní lůžko je pokryto žlutými trubkovitými květy a obklopeno dvanácti až dvaceti štíhlými bílými jazykovitými květy.

Heřmánek pravý lehce poznáte podle typické vůně. Mimo něj existuje i velmi podobný heřmánkovec nevonný, jehož

VÝŠKA: 15 až 40 cm

DOBA KVETENÍ: květen až červen

Víte, že?

Heřmánek je jednou z neznámějších a nejčastěji používaných léčivých rostlin. Pomáhá při nachlazení a při žaludečních a střevních obtížích. Ze sušených úborů heřmánku se dělá heřmánkový čaj. Za tímto účelem se i přímo pěstuje.

Žluté květní lůžko je silně vypouklé.

květní lůžko ale není duté a silně vypouklé.

Stanoviště

Heřmánek je nenáročný a je k vidění na okrajích cest nebo na rumišťích. Obzvláště rád roste v blízkosti obilovin.

Tam se ale lidé snaží jej vyhubit, proto se v přírodě vyskytuje stále vzácněji.

Ze sušeného heřmánku můžete snadno připravit chuťný čaj.

Pampeliška

VÝŠKA: 10 až 30 cm

DOBA KVETENÍ: duben až září

Hlavní DOBA KVETENÍ: duben až květen

Charakteristické znaky

Právě tak jako kopretina je každému dobře známa i pampeliška se svými zářivě žlutými úbory a později se semínky proměněnými v ochmýřené nažky. Má výrazně zubaté nápadné listy, které dorůstají až do délky 40 cm.

Víte, že?

Sami určitě víte, jak je zábavné vyfukovat z nadýchaných hlaviček pampeliškových úborů do vzduchu její semena (nažky) podobné malým padáčkům. Ale asi si už neumíte představit, jak daleko se semínka pampelišky takto umějí dostat: Při normálních povětrnostních podmínkách je to až 16 km daleko. Za příznivých podmínek to ale může být až několik tisíc kilometrů, přičemž někdy překonají dokonce i moře.

Největší legrace je sfoukávat semínka z odkvetlých úborů.

Stanoviště

Pampeliška se vyskytuje na loukách a okrajích cest právě tak jako na rumišťích nebo ve spárách mezi dlažbou. Je vysloveně nenáročná a odolná a rychle opět vyroste i na pokosených loukách. Nejraději má slunná místa v půdě bohaté na živiny.

Pampelišce stačí k životu jen trocha půdy.

Pryskyřník

VÝŠKA: 40 cm až 1 m

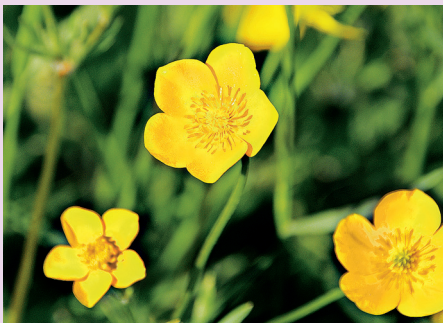
DOBA KVETENÍ: konec dubna až září

HLAVNÍ DOBA KVETENÍ: květen až červen

Víte, že?

Všechny druhy pryskyřníků jsou jedovaté. Díky své hořké chuti ho nespásají krávy ani jiná zvířata. V usušeném stavu však jed své účinky ztrácí, takže v krmném seně pryskyřník nevadí. Při kontaktu s pokožkou, může jeho šťáva způsobit její podráždění.

Díky vrstvičce škrobu v pokožce korunních lístků květy pryskyřníku velmi krásně září.

Charakteristické znaky

Pryskyřníky patří v době květu od května do června k nejnápadnějším květinám na našich loukách. Jeho početné žluté kvítky na bohatě rozvětvených stoncích jsou přibližně dva centimetry velké. Svůj zvláštní lesk mají díky vrstvičce škrobu v pokožce korunních lístků. Jeho hluboce vykrojené listy některým lidem připomínají nohu kohouta a v němčině od ní dokonce pryskyřník odvozuje své jméno.

Stanoviště

Pryskyřník miluje dusíkaté jílovité půdy, vyskytuje se ale v zásadě na všech lehce vlhkých loukách a pastvinách stejně tak jako na okrajích cest. Ve velmi vlhkých půdách roste velice rád o něco nižší pryskyřník plazivý.

Zvířata našťestí pryskyřník nepožírají: Nevysušený je totiž jedovatý!

Blatouch bahenní

VÝŠKA: 15 až 40 cm

DOBA KVETENÍ: březen až červen

Charakteristické znaky

Blatouch bahenní můžete poznat na dálku především podle jeho zářivých žlutokvě žlutých květů. Dutý stonk je rozvětvený, má početné tmavozelené

Blatouch bahenní rád roste u vody.

zářivé listy okrouhlého až ledvinovitého tvaru, které jsou tím menší, čím výše vyrůstají na hlavním stonku.

Květ se skládá z pěti až sedmi okvětních lístků. Plody (měchýřky) jsou hvězdicovitě uspořádané.

Zářivé žluté květy nemůžete přehlédnout.

Stanoviště

Blatouch je doma na březích potoků a na vlhkých a bažinatých loukách. Dříve svými zářivě žlutými květy dominoval celým travnatým plochám, dnes je ale díky odvodňovacím opatřením a regulacím potoků vzácnější, a v některých oblastech Německa patří dokonce k ohroženým druhům.

Víte, že?

V němčině se blatouch lidově označuje jako „máslová květina“, protože jeho barviva se dříve občas používala pro dobarvení másla. Ale lze jimi barvit i vlnu a v závislosti na koncentraci a mořící lázni získat oranžové až tmavozelené tóny.

Narcis

VÝŠKA: 15 až 40 cm

DOBA KVETENÍ: březen až květen

Charakteristické znaky

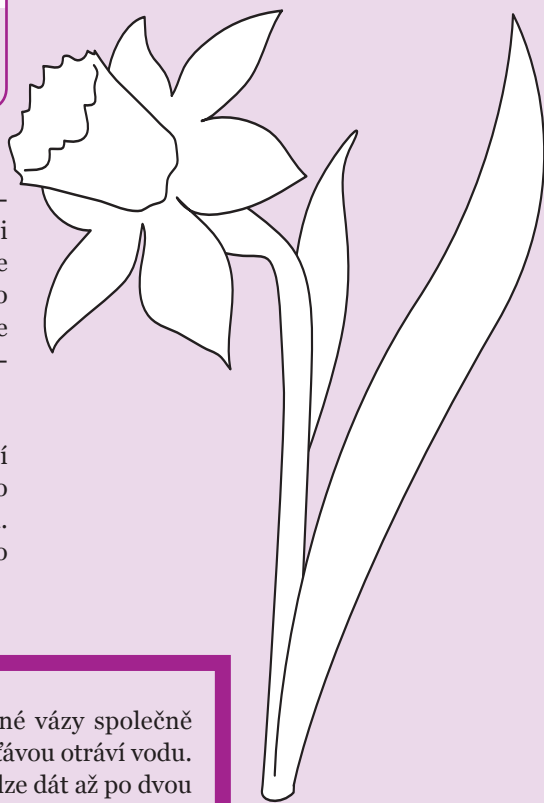
Narcis označovaný v některých jazycích jako velikonoční zvoneček se svými velkými zářivými květy najdete na jaře téměř v každé zahradě nebo parku. Jeho bezlistý silný stvol většinou nese pouze jediný květ a je obklopen několika štíhlými dlouhými listy.

Narcisy mají hlavní korunu, jejíž okvěti se skládá ze šesti velkých bílých nebo žlutých, dole srostlých okvětních lístků. Ve středu květu se nachází žlutý nebo

oranžový nálevkovitý útvar nazývaný jako pakorunka. Narcisy jsou jedovaté.

Stanoviště

Narcisy jsou známé hlavně jako zahradní květiny, ve volné přírodě se u nás nevyskytují. Ojediněle je sice najdeme i v přírodě, kam ale unikly ze zahrad. Volně rostoucí narcisy můžete vidět například v Alpách a dalších pohorích v jižní Evropě.

Víte, že?

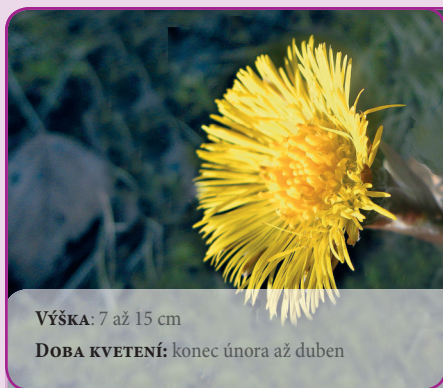
Narcisy byste neměli dávat do jedné vazy společně s jinými květinami, jinak v ní svou šťávou otráví vodu. Do jedné vazy s jinými květinami je lze dát až po dvou dnech, samozřejmě jen do čerstvé vody. Pro domácí zvířata jsou jedovaté i listy a cibulky.

Podběl

Charakteristické znaky

Podběl patří k prvním květinám, které lze v jarní přírodě nalézt. Jeho žluté květenství připomíná pampelišku a i v odkvetlém stavu vypadá jako malá pampeliška. Přesto se obě květiny nedají zaměnit.

VÝŠKA: 7 až 15 cm

DOBA KVETENÍ: konec února až duben

Víte, že?

Listy lehce jedovatého podbělu jsou již od dob antiky používány jako léčivý prostředek proti kašli a astmatu.

Ačkoli je lodyha podbělu pokryta malými šupinkami, kromě nich nemá během doby kvetení téměř žádné listy. Teprve když květy odkvetou, objeví se lístky srd-

Podběl pomáhá při kašli a astmatu.

Jeho odkvetlá květenství připomínají květenství pampelišek.

Stanoviště

Podběl je velmi nenáročná rostlina a často roste na okrajích šterkových cest a železničních náspů stejně jako u stavebních výkopů a na rumišťích. V horách je lze nalézt až v polohách kolem 2 300 metrů.

Kutilství je radost

Květinový památníček

Dříve chodili přírodovědci do přírody vyzbrojení zvětšovacími sklem a nádobou, aby mohli sbírat různé květiny a rostliny. Poté je uspořádané uchovávali ve svých herbáriích. Podobným způsobem si můžete vyrobit třeba takový malý květinový památníček.

Budete potřebovat:

Na výpravu: nůžky, poznámkový blok, tužku a nádobu na nasbírané rostliny.

Doma: knihu s prázdnými silnějšími listy, například formátu A5, savý papír (piják, novinový papír), knihy a průhlednou lepicí pásku.

Postup je následující:

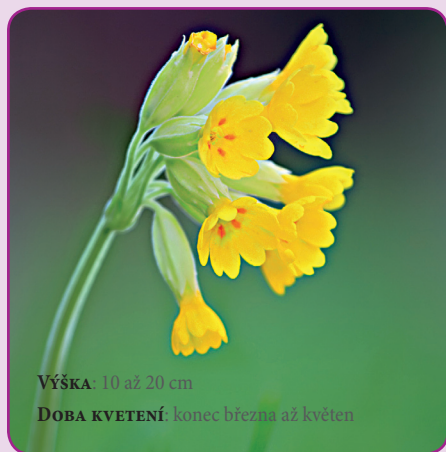
Vyjděte si na louku nebo do zahrady. Když spatříte nějakou květinu nebo (kvetoucí) trávu, která se vám bude líbit, opatrně ji nůžkami odstříhnete a zapište si do zápisníčku, kde a kdy jste rostlinu našli. Doma vložte nasbírané rostliny opatrně mezi dva listy savého papíru a dejte na ně několik knih jako zátěž.

Po několika dnech budou rostliny vylisované. Teď je můžete nalepit do své knihy a opatřit informacemi o jméně, místě nálezů atd. Během roku nejspíš najdete další rostliny do své sbírky, a ta stále poroste. Takže hurá do zahrady a hodně zábavy při sbírání!

Prvosenka

VÝŠKA: 10 až 20 cm

DOBA KVETENÍ: konec března až květen

Charakteristické znaky

Prvosenka neboli petrklíč je stále vzácnější. Listy v přízemní růžici jsou nápadně svraskalé. Své jméno odvozuje od okolíku, který svými až dvaceti protáhlými žlutými květy připomíná svazek klíčů.

Četné kvítky vypadají jako svazek klíčů.

Stanoviště

U nás roste několik druhů, mezi jinými prvosenka vyšší, která preferuje stinná vlhká místa uvnitř a na okrajích lesů, a prvosenka jarní, která roste na suchých vápnatých loukách a světlých lesních mýtinách. V horách, například Krkonoších, Karpatech nebo Alpách se vyskytují i červeně kvetoucí druhy.

Víte, že?

Prvosenka je totéž co petrklíč nebo primule. Často patří mezi chráněné druhy a ohlašují svými zářivými pestrými květy příchod jara.

Listy petrklíčů rostou těsně při zemi.